

Een geval van nymphale porocephalose met dodelijk verloop

DOOR

L. BOUCKAERT en A. FAIN.

(Ontvangen voor publicatie de 26 October 1959).

Gevallen van menselijke porocephalose vergezeld van ziekteverschijnselen worden slechts uiterst zelden gemeld, vooral indien men rekening houdt met de relatieve frequentie van dit soort parasitisme in centraal Afrika.

De nymphen die men gewoonlijk aantreft in dergelijke besmettingen horen toe aan de soort *Armillifer armillatus* die als adult leeft in de longen van grote slangen, voornamelijk Python en Adders (*Bitis*). In de natuur gelden als tussengastheren de in het wild levende dieren (Apen, Knaagdieren, Herkauwers, Carnivora), gedomestikeerde dieren en ook de Mens (Brodén en Rodhain 1910). Deze laatste kan zich besmetten door onvoldoend gekookt of gebakken vlees te eten van een geïnfecteerde slang — de eieren van vernoemde parasiet komen inderdaad steeds in grote getale voor in vet en spierweefsel — of nog door het nuttigen van water of voedingswaren die bevuild werden door speeksel of uitwerpselen van besmette slangen.

Bij de Mens vindt men de nymphen van Porocephalen gewoonlijk in de buikholte waar men ze ingekapseld aantreft aan de oppervlakte of binnen in de ingewanden of nog ter hoogte van het *mesenterium* of het *omentum*. In uitzonderlijke gevallen komen ze ook voor in andere organen zoals de hersenen, de longen, het oogbindvlies, enz...

Vele auteurs hebben tolerantie van het menselijk peritoneum tegenover deze parasiet onderlijnd. Deze werd eveneens waargenomen bij dieren die experimenteel op massieve wijze werden geïnfecteerd. De Coster en Rodhain (1951) melden in dit verband het volgende : « Au cours d'infestations expérimentales au moyen d'œufs d'*Armillifer armillatus*, l'un de nous a pu obtenir des parasitismes extrêmement intenses chez des rats blancs. À l'autopsie des animaux qui survécurent jusque un an, les seules lésions ren-

contrées résultaient de l'accumulation d'un nombre énorme de nymphes sur les organes abdominaux divers, gênant finalement d'une manière mécanique la circulation ou le fonctionnement même ».

Deze mechanische letsels, te wijten aan druk en obstructie van de buikorganen, werden trouwens eveneens vastgesteld bij de Mens. Monziols, Collignon en Roy (1920) melden een geval van *Icterus* met dodelijke afloop tengevolge van een enorme opstapeling van nymphen van Porocephalen in de galkanalen. Cannon (1942) heeft een geval beschreven van subacute obstructie van de dikkarm (*colon descendens*, *sigmoid* en *rectum*) eveneens met dodelijke afloop, die in verband stond met een invasie van de buitenwand van dit orgaan door een groot aantal nymphen van *Armillifer armillatus*.

Onlangs werd door ons een geval waargenomen dat gelijkenissen vertoont met de observatie van Cannon. Het betreft hier eveneens een ingewandsobstructie bij een zieke die in zijn peritoneum een enorme opstapeling nymphen van *Armillifer armillatus* vertoonde; die fenomeen was echter vergezeld van een veralgemeende ontsteking die naar alle waarschijnlijkheid te wijten was aan de tegenwoordigheid van vernoemde parasiet.

De klinische observatie :

Het betreft hier een inlander uit Bosembwa (Gewest Gemena, District Ubangi), die begin Februari 1956 naar het hospitaal van Bwamanda kwam met vage buikklachten, die reeds enkele weken aansleepten en waarvoor hij reeds verschillende inlandse geneesmiddelen had geprobeerd.

Uitslag van het onderzoek :

Goed gebouwde inlander (jager), ± 35 jaar, reeds vervallen en vermagerd door zijn ziekte.

Hij klaagt van pijnlijke buikkrampen en braken.

Buik is licht opgezet doch niet hard. Na enkele dagen bemerken we soms peristaltische opzettingen.

Geen temperatuurstijgingen.

Flatus en stoelgang zijn bewaard.

Faeces-onderzoek : enkele ankylostomeneieren.

Urine : normaal.

Bloed : Hemoglobine : 85 %.

Formule : N.23, Eo.25, B.1, L.44, M.7.

Bezinking (met het oog op tuberculose) : 15/50.

Behandeling.

Na enkele dagen behandeling waarbij eerst chenopodiumolie en later *Ca. carbonicum* en *carbo ligni* werd gegeven, verergert de toestand en komt het tot volledige obstructie.

Op 15 februari werd overgegaan tot een mediane laparotomie. We komen eerst op een roodontstoken *omentum*, bezaaid met porocephalennymphen en gedeeltelijk vergroeid met sigmoid en dun-

darmlissen. De meeste nymphen zitten echter in het bovenste deel van het omentum, onder het peritoneum van de dikkarm en op de leveroppervlakte. *Colon ascendens* en *caecum* zijn uitgezet en de obstructie schijnt te liggen aan de *angulus hepaticus* waar we een sterk geïnfiltriseerd kluwen vinden van *omentum*, dikkarm en leververgroeiingen. Een poging tot losmaken van de adherenties en het wegnemen van enkele larven verwekken reeds profuse bloedingen. Ofschoon het duidelijk is dat deze vergroeiingen en de infiltratie de obstructie veroorzaken, toch is er uit dit pak niet op te maken of dit door knikking of afsnoering gebeurt. Het feit dat de meest geïnfiltreerde en meest vergroeide delen ook deze zijn waar we de meeste nymphen terugvinden, schijnt er op te wijzen dat het wel deze nymphen zijn welke deze peritoneale reacties veroorzaken. Noodgedwongen moeten we ons beperken tot het aanleggen van een *anus praeter* op het *caecum*.

Na de operatie verbetert de zieke en het braken blijft weg onder behandeling met antibiotica, Histostab en intraveneus calcium.

Na een tiental dagen hernemen echter de klachten van subocclusie en de zieke valt meer en meer af.

Op 2 maart, *in extremis*, *anus praeter* op uitgezette darmlis.

's Anderendaags sterft de zieke in cachexie.

Bespreking.

Voorgaand geval gelijkt vrij goed op datgene door Cannon beschreven. Er zijn nochtans enige verschillen te vermelden. In de eerste plaats betreft het de ligging van de obstructie die zich in ons geval in het rechtergedeelte van de colon bevond. Belangrijker was dat we bij onze zieke een zekere graad van chronische ontsteking van het *peritoneum* konden vaststellen. Dit bleek vooral uit het opgezwollen uitzicht van het aan de dundarmlissen en aan de colon vastklevende *epiploon*; op deze wijze werden compacte massa's gevormd waarin talloze Pentastomiden-nymphen voorkwamen. Het is ter hoogte van één dezer opzwellingen dat de obstructie zich heeft ontwikkeld.

Het was onmogelijk uit te maken of deze chronische buikvliesontsteking toe te schrijven was aan de porocephalose of dat ze zich onafhankelijk ontwikkelde. We zijn geneigd aan de eerste hypothese de meeste waarde toe te kennen. Wat er ook van zij, het schijnt onloochenbaar dat de aanwezigheid in grote getale van nymphen van Pentastomiden, in de wand van de colon en in de weefsels die de vernauwing bewerkten, in aanzienlijke mate hebben bijgedragen het *lumen* van de darm te versmallen en de obstructie te veroorzaken.

Résumé. — *Les auteurs décrivent un cas d'obstruction intestinale située sur le colon au niveau de l'angle hépatique. Cette obstruction qui se termina par la mort était en rapport avec la présence de masses inflammatoires ayant soudé ensemble l'épiploon, le gros intestin et le foie. Tous ces tissus sains ou enflammés étaient littéralement farcis de nymphes d'Armillifer armillatus et les auteurs attribuent à la présence de celles-ci un rôle déterminant dans le déclenchement de l'obstruction.*

Samenvatting. — *De auteurs beschrijven een geval van dikdarm obstructie terhoogte van de angulus hepaticus. Deze obstructie, die de dood veroorzaakte, stond in verband met de aanwezigheid van ontstoken weefselmassa's die het epiploon, de dikdarm en de lever aan elkaar deden kleven. Vermelde gezonde en ontstoken weefsels waren opgepropt met nymphen van Armillifer armillatus, en de auteurs kennen aan de aanwezigheid van deze parasieten een determinerende rol toe bij de ontwikkeling van deze obstructie.*

Summary. — *The authors describe a fatal cases of intestinal obstruction of the colon at the hepatic angle, associated with inflammatory masses which had fused together the omentum, liver, and large intestine. All these tissues whether healthy or inflamed were literally crammed full of nymphs of Armillifer armillatus, which the authors consider played a causative role in initiating the obstruction.*

Zusammenfassung. — *Die Verfasser berichten über einen Fall von Dickdarmverschluss im Bereich der Flexura hepatica coli. Der Darmverschluss, welcher tödlich endete, war verursacht durch entzündliche Veränderungen, die das Netz, den Dickdarm und die Leber zu einem Konglomerattumor vereinigt hatten. Sowohl das normale als auch das entzündlich veränderte Gewebe des Konglomerates war buchstäblich vollgepfropft mit Nymphen von Armillifer armillatus, in denen die Verfasser die eigentlichen Urheber des Darmverschlusses sehen.*

Resumen. — *Los autores describen un caso de obstrucción intestinal situado sobre el colon a nivel del ángulo hepático. Esta obstrucción, que condujo a la muerte, estaba en relación con la presencia de masas inflamatorias soldadas al epiplón, intestino grueso e hígado. Todos éstos tejidos, sanos ó enfermos, estaban literalmente repletos de ninfas de Armillifer armillatus y los autores atribuyen a la presencia de éstas un papel determinante en el establecimiento de la obstrucción.*

BIBLIOGRAPHIE.

- Broden A. et Rodhain J. — Contribution à l'étude de *Porocephalus moniliformis*. Ann. Trop. Med. Parasit., 1908, 1, 493.
- — Contribution à l'étude de *Porocephalus moniliformis*. Ibid., 1909, 2, 303.
- — Contribution à l'étude de *Porocephalus armillatus*. Ibid., 1910, 4, 167.
- Cannon D. A. — Linguatulid infestation of Man. Ann. Trop. Med. Parasit., 1942, 36, 160-167.
- De Coster P. et Rodhain J. — Localisation oculaire de nymphes de porocéphales chez un enfant indigène. Ann. Soc. Belg. Méd. Trop., 1951, XXXI, 3, 311-336.
- Monziols, Collignon and Roy. — Un cas d'ictère grave suivi de mort et causé chez un Sénégalais par le *Porocephalus armillatus* Wyman, 1848, C. R. Soc. Biol., 1920, 83, 28.
- Van Wymeersch H. et Wanson M. — La porocéphalose nymphale et son image radiologique. Ann. Soc. Belg. Méd. Trop., 1954, XXXIV, 4, 517-522.
-